

КОШЕЛІВЕЦЬКІ ЧИТАННЯ

100-річчю від дня народження випускника Ніжинського інституту народної освіти, відомого літературознавця в діаспорі Івана Максимовича Кошелівця присвятили Кошелівецькі читання 12 грудня 2007 р. Інститут літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України, Ніжинський держуніверситет імені Миколи Гоголя, Центр гуманітарної співпраці з українською діаспорою та кафедра української літератури.

Як зазначив письменник *А.Шкуліна*, це було вже третє повернення Івана Кошелівця в альма матер. Уперше він переступив поріг вищої школи, приїхавши в Ніжин з Великої Кошелівки на Ніжинщині. Дипломований учитель української мови та літератури за свої погляди зазнав моральних тортур у період сталінізму. Опинившись за межами Радянського Союзу після Другої світової війни, наш земляк почав вільно розвивати власну творчість як літературознавець і перекладач, редактор журналу “Сучасність”, професор Українського вільного університету, дійсний член Української вільної академії та Наукового товариства імені Тараса Шевченка.

Літературно-критична думка Івана Кошелівця була альтернативою офіційному дискурсу, стверджувала у своїй доповіді старший науковий співробітник Інституту літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України *Л.Тарнашинська*. Науковий співробітник цього ж закладу *Н.Лисенко* досліджувала проблемне наповнення та стилістичні аспекти концептуальної статті І.Кошелівця “Шістдесятники”. Саме таким терміном визначив громадську позицію українських інтелігентів того часу їх однодумець у діаспорі.

Знаковою постаттю в цьому колі був і залишається доктор філософії, письменник, правозахисник, редактор газети “Наша віра” *Є.Сверстюк*. Праця І.Кошелівця “Сучасна література УРСР” виявилася науковим, а не ідеологічним тлумаченням заслуг тих чи тих письменників, сказав він. Її автор періодизував українську літературу за чотирма поколіннями письменників. Лише за одне читання праць Кошелівця в Радянському Союзі притягували до відповідальності й саджали в табори як політичних злочинців. Удруге Іван Максимович приїхав до Ніжина 1992 року, й усі побачили справжнього європейського інтелігента, що все життя удосконалював себе і вболівав за рідну Україну. Про це говорили старший викладач кафедри української літератури університету *О.Гадзинський* та завідувач кафедри *О.Ковальчук*. Наукові читання відкрили всім нову іпостась нашого земляка, якого радянська преса називала зрадником й українським буржуазним націоналістом. Його ім'я продовжуватиме традицію наукових зібрань, які пов'язуватимуть Гоголів університет із зовнішнім світом. Із цією пропозицією погодився ректор університету *О.Бойко*.

м. Ніжин

Надія Онищенко

ДО ЮВІЛЕЮ “РУСАЛКИ ДНІСТРОВОЇ”

З 20 грудня 2007 року до 25 січня 2008 року в Національному музеї літератури України діяла виставка “Русалка Дністровая” та її творці (До 170 річчя виходу у світ альманаху)”, що стала завершальним акордом у відзначенні цього ювілею. Виставка відображала подвижницьку діяльність творців “Русалки Дністрової”, місце альманаху в історії й духовному житті нашого та інших слов'янських народів.

Експонувалися оригінальні рукописні матеріали й унікальні видання з фондової колекції музею та відділу рукописів Інституту літератури імені Т.Г.Шевченка НАН України. Виставка розкривала світоглядні основи творчості діячів “Руської трійці”, розповідала про історію створення й видання альманаху “Русалка Дністровая”. Відвідувачі мали нагоду побачити першодрук “Русалки Дністрової” (1837 р.) – тієї книжки, що започаткувала національне відродження на західноукраїнських землях. Демонструвалися й рукописи її укладачів – Маркіяна Шашкевича, Івана Вагилевича, Якова Головацького.

Привертала увагу стаття М.Шашкевича “Галичане” (написана німецькою мовою). На рукописі зазначено Я.Головацьким, що це власноручний автограф самого Шашкевича. Тут же вірші Шашкевича “До милої”, “Русин я”, переписані Головацьким. Велику цікавість у відвідувачів виставки викликали наукові розвідки Я.Головацького, зокрема “І.Котляревський і його твір “Енеїда” (Порівняльний аналіз “Енеїди” Котляревського та Н.Осипова)”, “Записки про деяких письменників Галичини”, “Виклад процесу по звинуваченню його в панславізмі” та інші.

Демонструвалися також праці перших біографів діячів “Руської трійці” – К.Студинського, М.Тершаковця, В.Возняка, В.Щурата, а також дослідження Р.Кирчіва, О.Петраша, М.Шалати, Г.Бурлаки, В.Гориня та інших, і ті видання, що вийшли за межами України. Також розміщено матеріали про широке відзначення ювілейних дат, пов’язаних із життям і діяльністю членів “Руської трійці”, зокрема М.Шашкевича, а також виходом у світ “Русалки Дністрової”.

На презентації виставки, що відбулася 22 січня, виступив письменник *Я.Гоян*. Він розповів присутнім про свою роботу над книжкою “Літературний портрет Маркіяна Шашкевича”, яка щойно побачила світ у видавництві “Веселка”. Актриса *Г.Стефанова* прочитала поезії М.Шашкевича, а співачка *Н.Ребрик* виконала низку українських народних пісень. Завідувач відділу музею *Г.Болотова* ознайомила гостей з експозицією виставки. Учасники презентації зголосилися з думкою, висловленою ще І.Вагилевичем у листі до М.Максимовича від 7 березня 1837 р.: “Оце ж ми всі – із-за Бескиду, від Тиси, з-поза Сяну і Серету з братією нашою задніпровою складаємо одне существо, де взаїмна перейма, лиш очутивши душевну замітність, грає повною життяю”.

Галина Болотова

НАВКОЛО ПОСТАТІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА

Наприкінці 2007 року в Інституті літератури ім. Т.Г.Шевченка відбулося чергове засідання літературно-критичного клубу “Академічні бесіди”. Предметом розмови стали видання, присвячені літературній та мистецькій спадщині В.Винниченка:

Володимир Винниченко – художник: Альбом / Упорядкув. та комент. С.Гальченка, Т.Маслянчук. – К.: Мистецтво, 2007. – 224 с.

В альбомі подано мистецький доробок видатного українського письменника й державного діяча Володимира Кириловича Винниченка (1880-1951). Близько півтори сотні творів олійного живопису та графіки, а також картини, подаровані родині Винниченка закордонними українськими художниками й зарубіжними митцями, – цю неоціненну спадщину майстра слова й пензля – передала в Україну у 2000 та 2002 роках Українська вільна академія наук у США згідно з заповітом його дружини Розалії Винниченко. Нині ця колекція зберігається у відділі рукописних фондів і текстології Інституту літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України. Уміщено статті М.Жулинського (“Переднє слово”), О.Федорука (“Вступна стаття”), С.Гординського, М.Глуценка, М.Кеплер, Г.Костюка, Б.Певного, П.Федченка, Г.Скрипки.

Винниченкознавчі зошити. Випуск третій / Відп. ред. Н.Михальчук. – Ніжин, НДУ, 2007. – 136 с.

Збірник, присвячений актуальним проблемам винниченкознавства, заснований у 2002 р. Винниченкознавчою науковою лабораторією кафедри української літератури Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, Інститутом літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України та Центром гуманітарної співпраці з українською діаспорою.